

درس چهارم

خوشدینان

عدالت سراسر جهان را فرا گرفته است و خبری از حکومت‌های ظالمانه و زورگو نیست. علم و دانش آن‌چنان شکوفا شده است که تمام پیشرفت‌های بشر در طول تاریخ در برابر آن ناچیز است. دیگر دادگاه‌ها و زندان‌ها شلوغ نیستند. دلیلش معلوم است؛ فهم و ایمان انسان‌ها آن‌قدر رشد کرده است که کمتر دیده می‌شود کسی به حقوق دیگران دست‌درازی کند.

حرص و طمع و ثروت‌اندوزی از میان جامعه رخت بر بسته است. مردم به دنبال فرد مستمندی می‌گردند تا صدقه‌ای به او بدهند یا به او کمکی کنند؛ اما انسان فقیری در جامعه یافت نمی‌شود. انسان‌ها دیگر در برابر مجسمه‌های سنگی و یا انسان‌های دیگری مانند خودشان سر تعظیم فرود نمی‌آورند.

از آسمان و زمین برکت می‌بارد؛ نه خشکسالی هست و نه گرسنگی. همه جا سرسبز و خرم است و همه با شادی و خوشبختی در کنار هم زندگی می‌کنند.^۱

۱- برگرفته از روایات ظهور، بحار الانوار، ج ۵۳.

آنچه خواندید، بخشی از اتفاقاتی است که پس از ظهور حضرت مهدی علیه السلام روی می‌دهد. این همان زمانی است که ایشان حکومت عدل جهانی را به‌وجود آورده و با این کار آرزوی تمامی پیامبران و مؤمنان را برآورده می‌سازد.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله درباره قیام آن حضرت می‌فرماید:

شما را بشارت باد به مهدی، مردی از خاندان من؛ در روزگاری که مردم گرفتار اختلاف و تزلزل هستند، قیام می‌کند و زمین را همچنان که از جور و ستم پر شده است از عدل و داد، آکنده می‌سازد.^۱

به نظر شما در دوران ظهور امام زمان، چه تغییراتی در اخلاق مردم، ارتباط کشورهای مختلف با یکدیگر، پیشرفت‌های علمی و وضعیت اقتصادی جامعه رخ خواهد داد؟

عقیده‌ای اثرگذار

اعتقاد به قیام و ظهور حضرت مهدی علیه السلام یکی از اثرگذارترین عقاید ما شیعیان است. شیعیان پیوسته در طول تاریخ با انواع سختی‌ها مواجه بوده‌اند؛ اما آنچه به عنوان نیروی عظیم، آنان را به ایستادگی و حرکت و تلاش تشویق کرده، امید به آینده‌ای روشن و سراسر شور و اشتیاق بوده است. البته اعتقاد به ظهور منجی، تنها به ما شیعیان اختصاص ندارد، بلکه سایر مسلمانان نیز به ظهور یکی از فرزندان پیامبر و قیام او برای برقراری عدالت معتقدند. در تعالیم مسیحیت و یهود نیز اعتقاد به نجات‌بخش بزرگ آسمانی به چشم می‌خورد؛ در تورات و انجیل نیز از چنین منجی بزرگی سخن به میان آمده است.

بنابراین با توجه به اهمیت این موضوع و تأثیری که در زندگی ما به جا می‌گذارد، لازم است شناخت درست و دقیق‌تری از آن به دست آوریم. حتماً در ذهن بسیاری از شما سؤالات فراوانی درباره امام زمان علیه السلام و قیام ایشان هست که در ادامه به پاسخ برخی از آنها خواهیم پرداخت.

۱- حضرت مهدی علیه السلام چگونه نزدیک به ۱۲ قرن عمر کرده است؟

با توجه به آیات قرآن کریم، داشتن عمر طولانی برای انسان، غیرممکن نیست. در آیه ۱۴ سوره عنکبوت مدت حضور حضرت نوح در میان قومش و راهنمایی آنها، ۹۵۰ سال ذکر شده است؛ البته این مدت فقط تا زمان نزول عذاب و نابودی کافران است و خدایم داند که پس از آن، ایشان چندین سال دیگر عمر کرده است. از نظر علمی نیز داشتن عمر طولانی، ناممکن نیست؛ اگر کسی بتواند مسائل بهداشتی و تغذیه‌ای را به خوبی مراعات کند، از عمر طولانی‌تری برخوردار خواهد بود.

بنابراین طولانی بودن عمر آن حضرت امری ممکن است. همان خدایی که آدم را از گل آفرید و آتش سوزنده را بر حضرت ابراهیم علیه السلام سرد کرد و از میان رود نیل، راه عبوری برای حضرت موسی علیه السلام و پیروانش قرار داد و حضرت عیسی علیه السلام را از جنگ دشمنانش نجات داد و تا امروز او را نزد خویش زنده نگه داشته است، می‌تواند امام زمان علیه السلام را نیز تا به امروز زنده نگه دارد.

امام حسن علیه السلام می‌فرماید:

خداوند عمر او را در دوران غیبتش طولانی می‌گرداند، سپس به قدرت خدایی اش او را در چهره جوانی کمتر از چهل سال آشکار می‌سازد تا مردم دریابند که خداوند بر هر کاری تواناست.^۱

۲- حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) چه زمانی قیام می‌کند؟

هر چند وقت یک‌بار می‌شنویم که اشخاصی در کشورهای مختلف ادعا می‌کنند با امام زمان علیه السلام ارتباط دارند و در بین مردم شایعه می‌سازند که امام زمان علیه السلام در فلان وقت ظهور خواهد کرد؛ حتی گاهی افراد دروغگو و پُرمدعایی پیدا می‌شوند که پا را از این فراتر می‌گذارند و ادعا می‌کنند خودشان امام زمان‌اند.

این گونه ادعاها در حالی مطرح می‌شود که در احادیث اهل بیت می‌خوانیم هر کس برای آمدن امام زمان علیه السلام وقتی را معین، یا ادعا کند ایشان را ملاقات می‌کند، دروغ‌گوست.^۲ روشن است که این ادعاها را عده‌ای شیاد با هدف فریب و سوء استفاده از مردم می‌سازند. پس هیچ‌کس نمی‌تواند زمان دقیق قیام آن حضرت را مشخص سازد و بدون شک، هر زمان که شرایط فراهم شود، ایشان ظهور خواهد کرد. یکی از این شرایط، آمادگی مردم جهان برای همراهی با قیام امام است. شرط دیگر، وجود یاران

۲- الغیبه شیخ طوسی، ص ۳۹۵.

۱- بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۰۹.

باوفایی است که تا پای جان در راه اهداف و آرمان‌های امام بایستند. یاران حضرت فقط ۳۱۳ یار ویژه نیستند؛ بلکه علاوه بر آنها امام نیاز به هزاران هزار یار خواهد داشت که حضورشان برای پیروزی بر دشمن ضروری است.

۳- برخی می‌گویند وقتی امام زمان علیه السلام قیام کند، بیشتر مردم کشته می‌شوند؛ آیا این مطلب درست است؟

واقعیت این است که پیش از آمدن امام زمان علیه السلام، ظلم و خونریزی جهان را فرا گرفته است و قدرت‌ها و حاکمان زورگو هر کسی را مخالف منافع خود ببینند، از بین می‌برند. در این شرایط خداوند، امام علیه السلام را برای پایان دادن به جنگ و بی‌عدالتی به میان مردم می‌فرستد. پس هدف امام از قیام، گسترش عدالت و مهربانی است و بی‌شک بسیاری از مردم جهان با این هدف مقدس همراهی خواهند کرد و برای رسیدن به آن، رهبری امام زمان علیه السلام را با دل و جان خواهند پذیرفت. بنابراین امام به جنگ ظالمان و زورگویان می‌رود و با شکست آنان، به خونریزی و جنگ‌های همیشگی پایان می‌دهد.

به نظر شما چرا برخی از کشورهای غربی در کتاب یا فیلم‌های خود سعی می‌کنند شخصیت مهربان امام زمان علیه السلام را به صورت فردی خشن و جنگ‌طلب نشان دهند؟

۴- آیا بعد از شکست حاکمان ظالم و پیروزی امام زمان علیه السلام، جهان پایان می‌یابد و روز قیامت فرا می‌رسد؟

قیام امام برای این است که سرنوشت مردم در دست نیکوکاران و عدالت‌جویان قرار گیرد و مردم جهان پس از سال‌ها به خوشبختی و آرامش برسند. بنابراین، اگر بلافاصله جهان به پایان برسد، آمدن ایشان چه سودی برای مردم خواهد داشت؟ در احادیث می‌خوانیم حکومت امام زمان علیه السلام سال‌ها ادامه خواهد داشت و پس از ایشان نیز صالحان دیگری اداره جهان را به دست خواهند گرفت.

۵- آیا ممکن است ما هم یکی از یاران امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف باشیم؟
 با ظهور امام زمان علیه السلام ۳۱۳ نفر از بهترین انسان‌ها به او می‌پیوندند که اینان بهترین و نزدیک‌ترین یاران آن حضرت‌اند. به جز این، تعداد بی‌شماری از افراد دیگر نیز خودشان را به حضرت مهدی علیه السلام می‌رسانند و آن حضرت را یاری می‌کنند. ما هم از خدا می‌خواهیم که ظهور امام را ببینیم و از یاران خاص یا از هزاران نفری باشیم که افتخار یاری امام زمان علیه السلام را پیدا می‌کنند.
 البته یاران امام زمان علیه السلام فقط کسانی نیستند که ظهور امام را می‌بینند و به آن حضرت می‌پیوندند؛ اکنون هم گروهی از مردم از یاران امام زمان علیه السلام هستند، کسانی که با انجام واجبات دینی، دوری از گناهان، گره‌گشایی از کار گرفتاران و اخلاق نیک، باعث خوشحالی امام زمان می‌شوند. بار امام محسوب می‌شوند. این افراد شاید هرگز حضرت مهدی علیه السلام را نبینند؛ اما چون پیوسته در پی خوشحال کردن امام هستند، یار ایشان به شمار می‌آیند. یاری امام زمان یعنی یاری دین خدا و این کار مختص دوران ظهور نیست.

با دوستان خود گفت‌وگو کنید و بگویید برای اینکه ما نیز لیاقت حضور در جمع یاران امام زمان علیه السلام را داشته باشیم، چگونه باید زندگی کنیم.

منتظران حقیقی

اکنون با شناخت بیشتری که نسبت به امام زمان علیه السلام و قیام ایشان پیدا کردید، حتماً بیش از گذشته در انتظار ظهور آن حضرت و یاری ایشان هستید؛ انتظاری که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله درباره آن می‌فرماید:

از بهترین کارهای امت من انتظار [ظهور حضرت مهدی علیه السلام] است.^۱

حالا فکر می‌کنید ما چگونه می‌توانیم منتظر این رویداد مهم باشیم؟

۱- بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۲۲.

آیا همین که دست روی دست بگذاریم و بنشینیم تا امام مهدی علیه السلام قیام کند و همه چیز را درست کند، می‌توانیم خود را منتظر ایشان بدانیم؟
تصور کنید پس از مدتی طولانی مهمان عزیزی را به خانه دعوت کرده‌اید و او تا ساعاتی دیگر به منزل شما خواهد آمد. برای پذیرایی و استقبال از او چه می‌کنید؟
آیا کسی که می‌داند مهمان بزرگی در راه است؛ ولی برای پذیرایی از او هیچ برنامه‌ای ندارد، می‌تواند بگوید من منتظر او هستم؟

حضرت امام رضا علیه السلام درباره وظایف منتظران واقعی می‌فرماید :

انتظار فرج به چند چیز است : صبور بودن، خوش رفتاری، همسایه‌داری، ترویج کارهای نیک، خودداری از آزار و اذیت دیگران، گشاده‌رویی، خیرخواهی و مهربانی با مؤمنان.^۱

کسی که تلاش می‌کند این صفات را در خودش ایجاد کند، در حقیقت بذرا انتظار امام مهدی علیه السلام را در وجود خود می‌کارد. روشن است که وقتی بهار ظهور فرا می‌رسد، این بذرها جوانه می‌زند و دوستان واقعی امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف را از دیگران مشخص می‌کند.

- ۱- در چند جمله کوتاه، اتفاقات بعد از ظهور امام زمان را توصیف کنید.
- ۲- قرآن کریم خبر می‌دهد که حضرت نوح علیه السلام عمری طولانی داشت و فقط ۹۵۰ سال قوم خود را به سوی خدا دعوت می‌کرد. از این خبر چه نتیجه‌ای می‌توان گرفت؟
- ۳- با توجه به سخن امام رضا علیه السلام سه ویژگی منتظران واقعی امام زمان علیه السلام را بنویسید.
- ۴- دو شرط مهم از شرایط ظهور حضرت مهدی علیه السلام را بنویسید.

پیشنهاد

در نامه‌ای به امام مهدی علیه السلام احساس خود را درباره ایشان، در گفت و گویی صمیمانه به قلم بیاورید.

الهی

من در صبح امروز و تا زمانی که زنده هستم
عهد و پیمان و بیعتی را که با امام زمان علیه السلام بستام، تجدید می‌کنم
و از آن روی نمی‌گردانم
و هیچگاه از آن دست بر نمی‌دارم
خدایا مرا از یاران و مددکاران او
و دفاع‌کنندگان از حضرتش و شتابندگان به سوی او قرار بده
برای برآوردن خواسته‌هایش، اطاعت از دستوراتش،
دفاع از حضرتش، پیشی گرفتن به سوی خواسته‌هایش و کشته شدن در پیشگاهش!

۱- بخشی از دعای عهد، که از دعاهای مشهور و مربوط به امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف است و مستحب است که هر روز صبح خوانده شود.

درس پنجم

رهبری در دوران غمیت

پس از رحلت رسول خدا - که درود خدا بر او و خاندان پاکش باد - وظیفه هدایت و رهبری مردم بر عهده امامان قرار گرفت. آنان تلاش‌های بسیاری برای اجرای دستورهای الهی و هدایت مردم به سوی دین راستین انجام دادند؛ اما در این مسیر با دو مشکل بزرگ مواجه بودند: از یک طرف، حاکمان ظالم به شدت امامان را تحت فشار قرار می‌دادند و فرصت هر اقدامی را از آنان می‌گرفتند و از سوی دیگر، مردم به دلیل ترس از حاکمان و دل بستن به دنیای زودگذر، وظایف خود را در حمایت و پیروی از امامان انجام نمی‌دادند؛ به گونه‌ای که امام حسن علیه السلام را به پذیرش صلح وادار کردند و امام حسین علیه السلام را تنها گذاشتند.

اوضاع روز به روز برای امامان سخت‌تر می‌شد. حاکمان ظالم امامان را یکی پس از دیگری به شهادت می‌رساندند تا آنجا که سه امام قبل از حضرت مهدی علیه السلام، در سن جوانی به شهادت رسیدند.^۱ در چنین موقعیتی بود که امام مهدی علیه السلام که آخرین امام مسلمانان است، به دستور خداوند از نظرها پنهان شد تا در زمان و موقعیتی مناسب که جامعه شایستگی درک حضور ایشان را داشته باشد، ظهور کند.

۱- امام زهرا، محمدتقی علیه السلام در ۲۵ سالگی؛ امام دهم، علی نقی علیه السلام در ۴۰ سالگی و امام یازدهم، حسن عسکری علیه السلام در ۲۸ سالگی

توسط حاکمان زمان به شهادت رسیدند.

با توجه به اینکه بیش از هزار سال است که امام زمان - عَجَّلَ اللهُ تَعَالَى فرجه الشریف - در غیبت به سر می‌برند، آیا می‌توانیم بگوئیم که انسان‌ها در تمام این مدت هیچ نیازی به هدایت و رهبری نداشته‌اند؟
تکلیف مردم در این زمان، که دوران غیبت نامیده می‌شود، چیست؟

هدایت‌گران عصر غیبت

یکی از اصحاب امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام از ایشان پرسید :

- ای فرزند رسول خدا، دو نفر از دوستان ما بر سر مسئله‌ای با یکدیگر اختلاف پیدا کرده‌اند؛ آیا آنها می‌توانند برای حل مشکلشان نزد هر حاکم یا پادشاهی بروند؟
حضرت فرمود :

- خیر، کسی که به این‌گونه حاکمان [حاکمان ظالم و بی‌دین] مراجعه کند و با حکم آنان چیزی به‌دست آورد، در حقیقت به طاغوت^۱ مراجعه کرده و خداوند در قرآن کریم^۲ مردم را از مراجعه به طاغوت نهی کرده است.

او دوباره سؤال کرد :

- ای فرزند رسول خدا، پس تکلیف مردم در این‌گونه مسائل چیست؟
امام فرمود :

- باید به سراغ کسانی بروند که سخنان ما [اهل بیت] را برایشان بازگو می‌کنند؛ کسانی که بر حلال و حرام ما آگاه‌اند و احکام ما را می‌شناسند. من این افراد را بر شما حاکم قرار داده‌ام؛ بنابراین، مردم نیز باید به حکم آنان راضی شوند. پس هر کس که حکم آنان را - که حکم ماست - قبول نکند، بدون شک حکم خدا را خوار شمرده است و کسی که ما را رد کند، خداوند را رد کرده است.^۳

۱- حاکمان طاغوت : حاکمانی ظالم و بی‌دین که حق حکومت بر مردم را ندارند.

۲- سوره نساء، آیه ۶۰.

۳- کافی، ج ۱، ص ۶۷.

این حدیث به خوبی نشان می‌دهد که حتی در زمان حضور امام معصوم، چون همه افراد به امام دسترسی نداشتند، امامان مردم را به شاگردان خود ارجاع می‌دادند؛ پس وقتی در زمان حضور امامان، افرادی که به ایشان دسترسی ندارند، باید به شاگردان آنان مراجعه کنند، قطعاً در زمان غیبت امام، مراجعه به عالمان دین ضرورت بیشتری می‌یابد. اما این عالمان دینی چه کسانی هستند؟ آیا هرکسی که درباره مسائل دینی اظهار نظر می‌کند، شایستگی لازم برای هدایت مردم را دارد؟ امام صادق علیه السلام درباره هدایتگران واقعی مردم می‌فرماید:

«مردمی که می‌بینند عالمانشان آشکارا گناه می‌کنند و در جمع آوری دنیا و اموال حرام حریص‌اند، ولی باز هم از این‌گونه عالمان پیروی می‌کنند، مانند برخی یهودیانی هستند که خداوند در قرآن آنان را به دلیل پیروی از عالمان بدکارشان سرزنش می‌کند. بر مردم واجب است از فقیهان پرهیزکار، که از دین خود محافظت و برخلاف هوای نفس خود رفتار می‌کنند و مطیع دستور خداوند هستند، پیروی کنند».

با توجه به حدیث بالا فقیهانی که هدایت مردم را در زمان غیبت امام زمان -عجل الله تعالی فرجه الشریف- به عهده دارند، باید دارای چه ویژگی‌هایی باشند؟

- ۱-.....
- ۲-.....
- ۳-.....
- ۴-.....

هر یک از ویژگی‌های چهارگانه عالمان، که در سخن امام صادق علیه السلام آمده است، موجب می‌شود رهبران جامعه از انجام کارهایی که سعادت دنیا و آخرت مردم را به خطر می‌اندازد، دوری کنند. برای مثال، به ویژگی اول (پرهیزکاری) توجه کنید:

به نظر شما اگر هدایت و رهبری مردم به کسی سپرده شود که پرهیزکار نباشد و هر کاری که دلش

۱- وسائل الشیعه، ج ۲۷، ص ۱۳۱.

بخواهد انجام دهد، در جامعه چه اتفاقی خواهد افتاد؟

آیا چنین فردی حاضر است با عدالت بین مردم رفتار کند؟

آیا او احکام خدا را به نفع خود و اطرافیانش تغییر نخواهد داد؟

اسلام‌شناسان و فقیهان واقعی کسانی‌اند که در سخنان و راهنمایی‌هایشان، پیرو سخنان معصومان هستند و در هر مسئله‌ای نظر پیامبر اکرم و امامان علیهم‌السلام را برای مردم بازگو می‌کنند. بنابراین پذیرفتن فتوای فقیهان که برگرفته از قرآن و احادیث معصومان علیهم‌السلام است، در واقع پذیرفتن سخنان امامان است و مخالفت با فتوای فقها، مخالفت با احادیث معصومان علیهم‌السلام است. به همین دلیل فقیهان، نایب و جانشین امام زمان علیه‌السلام به شمار می‌روند و همان‌گونه که مردم در زمان امامان معصوم موظف بودند از آنان اطاعت کنند، در عصر غیبت نیز باید از جانشینان امام زمان علیه‌السلام؛ یعنی فقیهان پیروی کنند.

با توجه به اینکه هر جامعه‌ای نیاز به حاکم دارد و حاکم مردم مسلمان، باید اسلام‌شناس باشد تا جامعه را در مسیر اجرای دستورات دین هدایت نماید، یکی از فقهای جامع‌الشرایط، در کنار پاسخ‌گویی به مسائل دینی، کار رهبری جامعه را نیز بر عهده می‌گیرد.

به رهبری و هدایت مردم جامعه توسط فقیه جامع‌الشرایط، ولایت فقیه گفته می‌شود. ولی فقیه، اسلام‌شناسی است دانا، شجاع، مدیر و مدبر که در هر زمان با در نظر گرفتن مصلحت جامعه اسلامی، از تمام توان و امکانات برای پاسداری از دین و اجرای احکام الهی در جامعه استفاده می‌کند و نمی‌گذارد دشمنان اسلام با به خطر انداختن کشور اسلامی مانع اجرای دستورهای خدا شوند.

با کمک هم گروهی‌های خود بگویید که چه تفاوتی

میان وظایف ولی فقیه با سایر فقها وجود دارد؟

بیدارگر قرن

آیا شما کسی را می‌شناسید که تمام ویژگی‌های لازم برای رهبری و هدایت مردم را داشته باشد؟
 «... هنگامی که از در وارد شد، احساس کردم نسیمی از نیروهای معنوی وزیدن گرفت. گویا در
 ورای آن عبای قهوه‌ای، عمامه سیاه و ریش سفید، روح زندگی جریان داشت؛ آن‌چنان که همه بینندگان را
 محو تماشای خود می‌کرد. ناگهان احساس کردم با حضور او همه ما کوچک شده‌ایم و گویا در آن مکان
 اصلاً کسی جز او باقی نمانده است.

آری! او بارقه‌ای از نور بود که در قلب و روح همه حاضران رسوخ کرده بود. او تمام معیارهایی
 را که گمان می‌کردم می‌تواند مرا در تعریف و ارزیابی شخصیت و مقامش یاری کند، درهم شکست.
 هنگامی که بر روی صندلی‌اش نشست، احساس کردم نیرویی از وجودش پخش می‌شود.
 نیرویی که اگر دقت می‌کردی، درمی‌یافتی آرامشی عظیم در درون آن نهفته است. در عین حال او را

چنان آرام و ساکت می‌دیدید که گویی نیرویی ثابت در درونش جریان دارد و البته این نیرو همان نیرویی است که رژیم سابق ایران را به یک‌باره برچید.

اما آیا چنین شخصیتی می‌تواند یک فرد عادی باشد؟

من تاکنون هیچ یک از مردان بزرگ را برتر از او و حتی مانند او ندیده‌ام.

کمترین چیزی که می‌توانم بگویم، این است که گویا او یکی از انبیای گذشته است یا اینکه او موسای پیامبر است که آمده تا قوم خود را نجات دهد».

آنچه خواندیم، بخشی از نوشته‌های «رویین وودزورث»^۱ یکی از مشهورترین خبرنگاران آمریکاست که پس از ملاقات با امام خمینی رحمة الله علیه در حسینیه جماران درباره شخصیت امام نوشته است.

کتاب وی^۲ یکی از صدها کتابی است که درباره شخصیت این بیدارگر بزرگ قرن نوشته شده است. امام خمینی رحمة الله علیه رهبری است که نه تنها ملت ایران بلکه تمام مردم آزاده جهان حتی دشمنان اسلام و انقلاب را نیز به تحسین وامی‌دارد.

مشاور ارشد رئیس جمهور آمریکا^۳ که لحظه‌ای از دشمنی با اسلام و انقلاب اسلامی مردم ایران دست برنداشته است، در برابر عظمت و نفوذ خیره‌کننده امام این‌گونه اعتراف می‌کند:

«آیت الله خمینی، غرب را با بحران جدی برنامه‌ریزی مواجه کرد. تصمیمات او آن‌چنان رعداً بود که مجال هرگونه تفکر و برنامه‌ریزی^۴ را از سیاستمداران و نظریه‌پردازان سیاسی می‌گرفت. هیچ‌کس نمی‌توانست تصمیمات او را از پیش حدس بزنند. او با معیارهایی غیر از معیارهای شناخته شده، در دنیا سخن می‌گفت و عمل می‌کرد. گویی او از جای دیگری الهام می‌گرفت. دشمنی آیت الله خمینی با غرب برگرفته از تعالیم الهی او بود. او حتی در دشمنی خود نیز خلوص نیت داشت»^۵.

امام در قرنی که دین و معنویت کاملاً منزوی شده بود و چیزی نمانده بود که مساجد و کلیساها به فراموشی سپرده شوند، با انقلاب اسلامی، به یک‌باره تمام نقشه‌های شوم ابرقدرت‌ها را برهم زد و یک بار دیگر به مردم سراسر جهان نشان داد که برای خوشبختی و سعادت در دنیا و آخرت هیچ راهی جز بازگشت به مسیر نورانی پیامبران وجود ندارد.

۱- Robin woodsworth

۲- این کتاب با نام «زیباترین تجربه من» ترجمه و منتشر شده است.

۳- کیسینجر

۴- منظور کیسینجر از برنامه‌ریزی، نقشه کشیدن برای چپاول و غارت کشورهای ضعیف‌تر است.

۵- عصر امام خمینی، ص ۳۷.

او که عابدی شب‌زنده‌دار و سیاستمداری آگاه بود، مانند عادی‌ترین مردم زندگی می‌کرد. در تمام سال‌های رهبری‌اش در خانه‌ای اجاره‌ای زندگی کرد. هرگز به کسی ظلم نکرد و در برابر هیچ ستمگری سکوت نکرد. او که دشمنان اسلام از شنیدن نامش به وحشت می‌افتادند، اگر صدای گریهٔ کودکی را می‌شنید، بسیار ناراحت می‌شد. برای عمل به اسلام از هیچ‌کس نمی‌ترسید. همان‌گونه که محکم و استوار می‌گفت، آمریکا هیچ غلطی نمی‌تواند بکند، وقتی نام امام حسین علیه السلام و یارانش را می‌شنید، اشک از چشم‌هایش جاری می‌شد. به پرسش‌های دینی مردم پاسخ می‌داد. در جمع آنان حاضر می‌شد و برایشان صحبت می‌کرد. در برابر مردم محروم می‌گفت: «به من خدمتگزار بگویند بهتر است از اینکه مرا امام خود بنامید».

اینها بخشی از ویژگی‌های امام خمینی رحمه الله علیه بود که باعث شد در زمان غیبت امام زمان علیه السلام، وظیفهٔ هدایت و رهبری مردم به عهدهٔ او گذاشته شود. پس از رحلت این مرد بزرگ الهی، مسئولیت مهم و سنگین رهبری جامعهٔ اسلامی به عهدهٔ یکی از نزدیک‌ترین یاران او؛ یعنی آیت الله خامنه‌ای قرار گرفت. دوراندیشی، شجاعت، پرهیزکاری و وفاداری ایشان به امام و انقلاب اسلامی سبب شد مجلس خبرگان رهبری، وی را شایسته‌ترین فرد برای رهبری جامعهٔ اسلامی معرفی کند.

خودت را امتحان کن

- ۱- چه چیزی باعث شد تا امام مهدی علیه السلام به دستور خداوند از نظرها غائب شود؟
- ۲- توضیح دهید چرا مردم باید از فتوای فقها پیروی کنند؟
- ۳- سه مورد از ویژگی‌های امام خمینی رحمه الله علیه را بیان کنید.

پیشنهاد

شما می‌توانید با کمک افراد آگاه و یا مراجعه به کتاب‌هایی که دربارهٔ زندگی امام خمینی رحمه الله علیه و مقام معظم رهبری نوشته شده‌اند، خاطرات یا داستان‌هایی از زندگی این مردان بزرگ را یادداشت کنید و آنها را برای دوستانتان در کلاس بخوانید.

الهی

خدایا در دوران غیبت امام زمان
ما را در پیروی از راه و روش او پایدار گردان
و ما را به کارهایی مشغول بدار که موجب خشنودی او باشد
و یاری کن تا خود را از بدی‌ها پاک سازیم
تا در زمره یاران او قرار گیریم.
خدایا عالمان دین را که حافظان دین تو در عصر غیبت اند، نصرت فرما
و تلاش ارزشمند آنان را به نیکی پاداش ده.

راهی که ما انسان‌ها به سوی خدا طی می‌کنیم، به توشه نیاز دارد. در سال‌های گذشته برخی از این توشه‌ها را شناختیم. در سال هفتم با دوران بلوغ، «افتخار بندگی»، و شرایط و ویژگی‌های آن آشنا شدیم و دانستیم برای انجام عبادت‌هایی همچون نماز که «ستون دین» است؛ باید «به سوی پاکی» حرکت کنیم و از ناپاکی‌هایی همانند خون و دیگر نجاسات پرهیز کنیم. همچنین آداب و احکام «نماز جماعت» و غسل را نیز فرا گرفتیم. علاوه بر این با روزه که «یک فرصت طلایی» است و ما را به سوی خداوند تعالی سوق می‌دهد، نیز آشنا شدیم.

امسال با برخی دیگر از این توشه‌ها آشنا می‌شویم :

درس ششم (وضو، غسل و تیمم) مقدمهٔ انجام نماز را بیان می‌کند. برای به جا آوردن نماز باید وضو گرفت و در برخی شرایط می‌توان به جای وضو، تیمم کرد که در این درس با احکام و شرایط آن آشنا می‌شویم.

درس هفتم (احکام نماز) ما را با برخی از کارهایی که موجب باطل شدن نماز می‌شود، آشنا می‌کند.

دس ششم

وضو، غسل و تیمم^۱

رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم درباره حکمت وضو می فرماید :

«شستن صورت در وضو؛ یعنی خدایا هر گناهی که با این صورت انجام دادم، آن را شست و شو می کنم تا با صورت پاک به جانب تو بایستم و عبادت کنم؛ شستن دست ها در وضو یعنی خدایا، از گناه دست شستم و به واسطه گناهایی که با دستم مرتکب شدم، دستم را تطهیر می کنم. مسح سر در وضو یعنی خدایا از هر فکر و خیال باطل و گناه آلود که در سر پرورانده ام، سرم را تطهیر می کنم؛ مسح پا یعنی خدایا من از رفتن به مکان های نامناسب پا می کشم^۲».

■ وقتی می خواهیم نماز بخوانیم؛

■ وقتی قصد داریم دستمان را به آیات قرآن بزنیم؛

■ وقتی به یکی از نام های خداوند (به هر زبانی که نوشته شده باشد) دست می زنیم؛

در تمام این موارد، واجب است وضو داشته باشیم.

علاوه بر این، وضو گرفتن در بسیاری از موارد دیگر نیز مستحب است؛ هنگام تلاوت قرآن کریم، همراه داشتن قرآن، زیارت حرم های امامان علیهم السلام، رفتن به مسجد، زیارت اهل قبور و حتی هنگام خوابیدن از مواردی هستند که شایسته است، انسان در این زمان ها وضو داشته باشد.

۱- همکار گرامی، این درس جهت آشنایی دانش آموزان با برخی از احکام نگاشته شده است و هدف آن حفظ واژه ها و طرح سؤالات

بیچیده و معماگونه نیست.

۲- من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۲۰۲.

پیامبر ﷺ درباره آثار وضو می فرماید :

«سیار وضو بگیر تا خداوند بر عمرت بیفزاید. اگر برایت میسر است که شب و روز با وضو باشی، این کار را انجام بده؛ کسی که با وضو می خوابد، بسترش تا صبح برای او مسجد خواهد بود و خوابش برای او نماز!»^(۱)

با توجه به حدیث پیامبر ﷺ چند مورد از آثار وضو را بیان کنید.

شرایط وضوی صحیح

کسی که می خواهد وضو بگیرد، علاوه بر دانستن شیوه صحیح وضو گرفتن، باید به نکته های دیگری نیز توجه کند که شرایط وضوی صحیح نام دارد.

این شرایط عبارت است از :

۱- پاک بودن آب وضو : آبی که با آن وضو می گیریم، باید پاک باشد. اگر فراموش کنیم که آبی نجس است یا بعداً متوجه شویم که آن آب نجس بوده است و با همان آب نجس، وضو گرفته باشیم، وضوی ما باطل است.

۲- مُطْلَق بودن آب وضو : پیش از توضیح این شرط باید بدانیم که آب ها به دو دسته تقسیم می شوند : مطلق و مضاف.

آب مطلق : به آب خالصی گفته می شود که با چیز دیگر آمیخته نشده یا از چیزی گرفته نشده باشد؛ آب باران، آب چشمه ها و چاه ها، آب رودها، دریاها و آب لوله کشی که در خانه ها وجود دارد، آب مطلق شمرده می شود.

آب مضاف : آبی که خالص نیست و آن را از چیز دیگری گرفته اند؛ مانند گلاب و آب میوه یا با چیز دیگری مخلوط شده باشد - مثل آب نمک غلیظ و آب های خیلی گل آلود، به گونه ای که دیگر به آن آب گفته نشود - آب مضاف نامیده می شود.

وضو گرفتن فقط با آب مطلق صحیح است و ما نمی توانیم با آب مضاف، وضو بگیریم.

۱- وسائل الشیعه، ج ۱، ص ۳۸۳ و مستدرک الوسائل، ج ۱، ص ۲۹۷.

۳- مباح بودن آب و ظرف آن : آبی که ما با آن وضو می‌گیریم، باید مباح باشد؛ یعنی یا آب برای خودمان باشد یا اگر برای دیگری است، او از وضو گرفتن ما با آب رضایت داشته باشد. بنابراین، استفاده از آب غصبی^۱ حرام است و وضو نیز با این آب، باطل خواهد بود. البته وضو گرفتن با آب‌هایی که در مکان‌های عمومی قرار دارند، صحیح است.

۴- پاک بودن اعضای وضو : اگر صورت، دست‌ها، سر یا روی پاها هنگام وضو گرفتن نجس باشند، باید ابتدا نجاست را برطرف کرد، بدن را پاک نمود و سپس وضو گرفت. روشن است اگر اعضای وضو نجس باشند، وضو باطل است.

۵- نبودن ممانع در اعضا : هنگام وضو، اگر چیزی مانع رسیدن آب به اعضای وضو شود (مثل چربی کرم‌ها که بر دست و صورت باقی می‌ماند، لاک روی ناخن، چسب و رنگ) وضوی ما باطل خواهد بود.

۶- ترتیب : واجب است تمام مراحل وضو را به ترتیب انجام دهیم؛ یعنی پس از نیت، ابتدا صورتمان را می‌شوئیم؛ سپس دست راست را از بالای آرنج تا نوک انگشتان می‌شوئیم و پس از آن دست چپ را نیز به همین صورت می‌شوئیم؛ بعد با همان رطوبتی که در کف دست مانده است، سر را مسح و با همان رطوبت، روی پای راست را با دست راست مسح می‌کنیم و روی پای چپ را با دست چپ. اگر مکلف این ترتیب را به هم بزند، وضویش باطل می‌شود.

۷- موانع : واجب است کارهای وضو را پشت سرهم انجام دهیم و بین آنها فاصله نیندازیم. اگر بین کارهای وضو به قدری فاصله بیندازیم که حالت وضو به هم بخورد، به گونه‌ای که بگویند او مشغول کار دیگری شده است؛ مثلاً هنگام وضو گرفتن، کسی با تلفن منزل تماس بگیرد و مشغول صحبت شود، بدون آنکه کارهای وضو را دنبال کند، وضوی او باطل است.

۱- به آبی غصبی می‌گویند که صاحب آن راضی نباشد ما از آن استفاده کنیم.

الف) با ذکر دلیل مشخص کنید در کدام یک از موارد زیر، وضو صحیح و در کدام یک، باطل است.

■ آب پاک در اختیار نداریم و به همین دلیل با گلاب وضو می‌گیریم.

.....

.....

■ در هنگام سفر، از آب رودخانه وضو می‌گیریم.

.....

.....

■ هنگام وضو گرفتن، کسی با تلفن ما تماس بگیرد و ما چند دقیقه‌ای مشغول صحبت با او شویم و بعد از پایان صحبت، وضوی خود را ادامه دهیم.

.....

.....

ب) در حضور معلمان وضو بگیرید و از او بخواهید اشکالات احتمالی وضوی شما را برطرف کند.

بیشتر بدانیم

چند مسئله مهم وضو

اول — اگر ناخن فرد از حد معمول بلندتر باشد، باید چرک زیر آن را برای وضو برطرف کند.

دوم — خانم‌ها نباید جایی وضو بگیرند که نامحرم آنان را ببیند؛ مثل حیاط مساجد، هر چند این کار وضو را باطل نمی‌کند.

سوم — اگر پیش از تمام شدن وضو، جایی را که شسته یا مسح کرده است نجس شود، وضو صحیح است؛ البته باید آن را برای نماز پاک کند.

چهارم — کسی که به دلیل بیماری یا مشکل دیگری نمی‌تواند خودش وضو بگیرد، باید از شخص دیگری بخواهد که او را وضو دهد؛ در این حال، مکلف باید خودش نیت وضو کند و هر کدام از کارهای وضو را هم که می‌تواند، خودش انجام دهد.

پنجم — راه رفتن بین وضو اشکالی ندارد. بنابراین، اگر بعد از شستن صورت و دست‌ها چند قدم راه برود و بعد سر و پا را مسح کند، وضوی او صحیح است.

ششم — اگر بعد از وضو چیزی که مانع رسیدن آب است، در اعضای وضو ببیند و نداند موقع وضو بوده یا بعد پیدا شده، وضوی او صحیح است.

هفتم — در هنگام استفاده از اشیایی مانند گردن بند، که نام خدا بر آن است — و با بدن تماس دارد — باید با وضو بود.

غسل

به هنگام واجب شدن غسل^۱ بر انسان، غسل ترتیبی^۲ را به صورت زیر انجام می دهیم :

- ۱- نیت
- ۲- شستن تمام سر و گردن
- ۳- شستن نیمه راست بدن
- ۴- شستن نیمه چپ بدن

تیمم

مواردی وجود دارد که به جای وضو یا غسل، تیمم باید کرد. برخی از این موارد عبارت‌اند از زمان‌هایی که مکلف :

- ۱- آب در دسترس دارد؛ ولی غصبی، نجس یا خیلی گل آلود است.
- ۲- آب کمی در اختیار دارد که اگر با آن وضو بگیرد یا غسل کند، از تشنگی به سختی خواهد افتاد.

به کمک دوستان خود سه مورد دیگر از مواقعی را که باید به جای وضو

تیمم کرد، بیان کنید.

- ۱-
- ۲-
- ۳-

شیوه انجام تیمم

پس از آنکه نیت کردیم، برای خشنودی خداوند و به جای وضو یا غسل تیمم کنیم، مراحل صفحه

بعد را به ترتیب انجام می دهیم :

۱- برای آشنا شدن با عواملی که سبب می شود غسل واجب شود به رساله مراجع، مراجعه کنید و یا از راهنمایی های دبیر خود بهره مند

شوید.

۲- غسل را می توان به روش ارتماسی نیز انجام داد.

■ کف هر دو دست را با هم روی خاک پاک و با هر چیز دیگری که تیمم بر آن صحیح است، می‌زنیم.

■ دست‌ها را بالای پیشانی می‌گذاریم و آنها را تا روی ابروها و بالای بینی می‌کشیم.

■ کف دست چپ را بر پشت دست راست می‌گذاریم و از میچ تا نوک انگشتان می‌کشیم.

■ کف دست راست را پشت دست چپ می‌گذاریم و از میچ تا نوک انگشتان می‌کشیم.

- برخی از چیزهایی که وضو و تیمم را باطل می‌کند، عبارت‌اند از:
- ۱- خارج شدن ادرار، مدفوع و گازهای روده از بدن
 - ۲- به خواب رفتن (به صورتی که چشم نبیند و گوش هم نشنود).

با همفکری دوستان خود بگویید تیمم علاوه بر خاک، بر چه چیزهای دیگری صحیح است.

- ۱- از شرایط وضوی صحیح، پنج مورد را نام ببرید و توضیح دهید.
- ۲- سه مورد از مواردی را که مکلف باید برای نماز، تیمم کند، بیان کنید.
- ۳- شیوه صحیح تیمم کردن را به صورت خلاصه، توضیح دهید.

خودت را امتحان کن

۱- علاوه بر این، مبطلات وضو و تیمم، چیزهای دیگری هم هستند که در آینده با آنها آشنا خواهید شد.

الهی

دعای وضو

امیرالمؤمنین علیه السلام در هنگام وضو گرفتن این دعاها را می خواند :

وقتی خواست دستها را بشوید، خطاب به خداوند عرض کرد :

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ
اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ خدا یا! مرا از توبه کنندگان
وَ اجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ و پاکان قرار ده.

چون خواست صورت را بشوید، عرض کرد :

اللَّهُمَّ بَيِّضْ وَجْهِي خدا یا! مرا روسفید گردان
يَوْمَ تَسْوَدُ فِيهِ الْوُجُوهُ در آن روزی که چهرهها سیاه می شوند،
وَلَا تُسْوِدْ وَجْهِي و مرا روسیاه مگردان،
يَوْمَ تَبْيَضُّ فِيهِ الْوُجُوهُ در آن روز که انسانهایی روسفید
می گردند.

وقتی خواست دست راست را بشوید، عرض کرد :

اللَّهُمَّ أَعْطِنِي كِتَابِي بِيَمِينِي خدا یا! کتاب اعمالم را به دست راستم بده
وَالْخُلْدَ فِي الْجَنَّةِ بِيسارى و جاودانگی در بهشت را به دست چپ
وَ حَاسِبِنِي حِسَابًا يَسِيرًا و در حسابرسی بر من آسان بگیر.

آن‌گاه که دست چپ را می‌شست، گفت :
اللَّهُمَّ لَا تُعْطِنِي كِتَابِي بِشِمَالِي خدایا! کتاب اعمالم را به دست چپ
وَلَا مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي و از پشت سرم به من مده
وَلَا تَجْعَلْهَا مَغْلُولَةً إِلَيَّ عُنُقِي دست‌هایم را با زنجیر به گردنم میند
وَاعْوِذُ بِكَ مِنْ مُقَطَّعَاتِ التَّيْرَانِ و از پاره‌های آتش عذاب به تو پناه
می‌برم.

هنگام مسح سر، عرض کرد :
اللَّهُمَّ غَشِّنِي بِرَحْمَتِكَ خدایا! مرا در پوشش رحمت و
وَبَرَكَاتِكَ وَعَفْوِكَ برکت‌ها و گذشت خویش، قرار ده.

هنگام مسح پاها، عرض کرد :
اللَّهُمَّ ثَبِّتْ قَدَمَيَّ عَلَى الصِّرَاطِ خدایا! گام‌هایم را بر صراط ثابت
وَاسْتَوَارِ بَدَارِ و استوار بدار
يَوْمَ تَزُلُّ فِيهِ الْأَقْدَامُ در آن روز که قدم‌ها بر صراط
می‌لرزد
وَاجْعَلْ سَعْيِي فِيمَا يُرْضِيكَ عَنِّي و تلاش مرا در راه رضای
خودت قرار ده.
يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ای صاحب عظمت و بزرگی!

چه زیباست که این دعا را حفظ کنیم و در هنگام وضو بخوانیم
تا اقتدایی باشد به پیشوای بزرگمان، امام علی علیه‌السلام.

